

Dato: 27. mars 2023

Fra/til: 14.00-16.00

Referent: Evelyn Tayco Førstemann Nilsen

Møteleder: Sigbjørn Gjelsvik

Til stede: Fra Sametinget:
Sametingspresident Silje Karine Muotka
Politisk rådgiver Eirik Larsen
Direktør Inger Marit Eira-Åhrén
Seksjonssjef Carl Erik Moksness

Fra KDD:
Statsråd Sigbjørn Gjelsvik
Statssekretær Nancy Porsanger Anti
Politisk rådgiver Ingrid Nikoline Sand
Ekspedisjonssjef Bjørn Olav Megard
Avdelingsleder Kristin Solbjør
Avdelingsleder Marit Aaberg
Seniorrådgiver Hilde Greve Mo
Førstekonsulent Evelyn Tayco Førstemann Nilsen

Politisk dialogmøte mellom Sametinget og KDD

1. Gjensidig orientering og erfaringsutveksling om avsluttede eller pågående konsultasjonsprosesser

1. LMD og konsultasjoner om grensebeiteoven

Sametinget orienterte.

Landbruks- og matdepartementet (LMD) har invitert til konsultasjoner om norsk-svensk reinbeitekonvensjon. LMD har ment at konsultasjonene bør starte på administrativt nivå. Sametinget ønsker et møte på politisk nivå for å kunne avklare rammer og innhold. Å starte prosessen på politisk nivå legger rammer for gode konsultasjoner etter Sametingets syn. Sametinget viste til ILO art. 6, til sameloven § 4-6, og til at departementene ikke kan beslutte hvordan konsultasjonsprosessene skal gjennomføres. Sametinget viste også til statsministerens tale på Sametinget, hvor statsministeren sa at vi må styrke våre rutiner for konsultasjoner.

Etter Sametingets oppfatning er det et problem at de ikke kommer til enighet i de store samepolitiske sakene. Sametinget forteller at det er lite kommunikasjon og lite fremdrift.

Statsråden har ikke snakket med LMD om dette. Statsråden er opptatt av at det skal være reelle konsultasjoner.

Konklusjon:

- Sametinget oppfordret statsråden til å nevne dette for LMD.
- Statsråden tok saken til orientering.

2. KDDs klagebehandling og vedtak av kommunale planer

Sametingspresidenten tok opp måten innsigelsessaker etter plan- og bygningsloven behandles på når de kommer til departementet for sluttbehandling. Sametinget er opptatt av at departementet skal konsultere Sametinget i denne fasen av saken, i forkant av at departementet skal fatte en avgjørelse.

Konklusjon:

- Statsråden sa seg enig i at departementet skal konsultere Sametinget i slike saker.

2. Stortingsmeldingen om samisk språk, kultur og samfunnsliv

1. Starte prosessen om tema for meldingen 2025

Statsråden orienterte om tema for 2024. KDD ønsker å starte dialogen med Sametinget om mulig tema for den årlige stortingsmeldingen om samisk språk, kultur og samfunnsliv 2025.

Sametinget har ikke fått drøftet tema for meldingen 2025. Det er for tidlig å komme med en avklaring.

Konklusjon:

- Sametinget kommer tilbake med synspunkter på tema etter at det er drøftet internt.

2. Tilbakemelding på evaluering

Sametinget orienterte. Sametinget mener at det er utfordrende å planlegge og å kunne gi forutsigbarhet for underliggende institusjoner under Sametinget, med den budsjettordningen de har i dag. Sametinget og KDD la om budsjettordningen for fem år siden. Bakgrunnen var at budsjettspørsmål ikke er omfattet av konsultasjonsordningen. Sametinget viste til at fem år er en vanlig evalueringssyklus, og ønsker en evaluering av budsjettordningen.

Statsråden mener at det er for tidlig å evaluere ordningen nå. To av de fem årene som ordningen har virket har vært en spesiell tid med nedstenging av samfunnet og ganske spesielle forhold og rammer knyttet til budsjettarbeidet. Ordningen trenger å virke et par normale år før spørsmålet om evaluering eventuelt tas opp igjen.

Sametinget er fornøyd med at de har et fast møte med finansministeren, men ønsker en styrking av ordningen. Sametinget ønsker en framoverskuende økonomiplan, som virker over fire år. Dette vil være en krevende øvelse for Sametinget, men gir mulighet til å utvikle og gi løfter til underliggende institusjoner. Dette vil også ifølge Sametinget være et godt redskap i møtet med finansministeren, ettersom Sametinget kan gjøre bedre vurderinger i forkant av møtene.

Sametinget skriver årlig en statusrapport om budsjettbehov, blant annet basert på budsjettinnspill fra institusjoner og samiske samfunn. Saken har ingen adresse og blir til et sametingsdokument. Sametinget ønsker bedre dialog med andre departement og mellom departementene angående budsjett, slik at det blir samspill mellom Sametingets budsjettinnspill, fagdepartementenes satsinger og KDD.

Konklusjon:

- Sametinget ønsker å invitere finansministeren til Karasjok neste gang det er møte mellom FIN, KDD og Sametinget.
- Sametinget og KDD ser nærmere på hvordan vi best kan forberede møtet med finansministeren. Punktet blir satt opp på neste halvårlige møte med Sametinget.
- Sametinget og KDD ser nærmere på muligheten for eventuelt å ha et møte om budsjett mellom Sametinget og relevante departement for å forbedre dialogen.
- Statsråden noterer seg Sametingets ønske om en evaluering av budsjettordningen.

3. Språk

1. Planlegging av oppstart med videre arbeid i oppfølgingen av Hjertespråket.

Statsråden orienterte om kommunekategoriene som lovfestes. Det er ulik språksituasjon i de forskjellige kommunene, og dagens ordning er ikke fleksibel. De nye kategoriene gir mer fleksibilitet. Vi må sikre at rammene er gode for å oppfylle lovforslaget.

2. Bevilgningen til tospråklighetstilskudd

Sametinget mener at bevilgningene burde økes og ønsker ikke at økonomi skal sette en stopper for at kommuner skal ta mer ansvar. Sametinget mener det kan koste mye å ivareta kommunene til og med på det laveste rettsnivået, og ønsker ressurser til å følge opp og legge til rette.

Statsråden er positiv til å diskutere og vurdere hvorvidt det er nødvendig med en økning.

Språkombud: Hvor i prosessen er Sametinget?

Sametinget orienterte om hvorfor det er ønske om et samisk språkombud. Det er vanskelig, mange ganger gir den samiske befolkningen opp, fordi det kan være vanskelig å få innfridd rettighetene sine. Sametinget vil gjennomføre en egen utredning i denne prosessen.

Konklusjon:

Sametinget og KDD avtaler nytt møte for å diskutere videre oppfølging av forslagene i NOU 2016: 18 Hjertespråket.

4. Oppfølging av SRU2

Sametinget etterlyste oppfølging av gjenstående forslag fra Samerettsutvalget 2 (SRU2), siden sist møte. Det er viktig for Sametinget å holde fast ved at det skal være en oppfølging. Sametingspresidenten ønsker et møte med justisministeren om saken.

Sametingspresidenten har tatt det opp med statsministeren. Sametinget mener at SRU2 er et eksempel på en sak der ansvarsfordelingen mellom departementene ikke framstår som klar.

Sametinget viste til at SRU2 foreslo en todelt lov, en del om konsultasjoner og en del om saksbehandling. Et element i den sistnevnte var regler som skulle sikre at SP 27 ikke brytes. Departementet har omtalt dette i lovproposisjonen om konsultasjonsreglene (Prop. 86 L (2020–2021), blant annet at man «vil vurdere forslaget til regulering av den materielle grensen i artikkel 27 i den videre oppfølgingen av samerettsutvalgets forslag» (pkt. 10.2 i proposisjonen). Sametinget mener at departementet nå bør se videre på om det er behov for lovregler også om den materielle grensen i artikkel 27.

Konklusjon:

Statsråden tok Sametingets synspunkt til orientering.

5. Orienteringssaker

1. Sametingets rapportering til European Charter for Regional or Minority Languages (ECRML)

1. Utfordring vedrørende tolkeloven

Sametingspresidenten orienterte. Det har kommet en ny tolkelov som krever kvalifisert tolk, som betyr at tolken må oppfylle kravene til å bli oppført i Nasjonalt tolkeregister. Det er prekær mangel samiske på tolker. Det gjelder en dispensasjon fra kvalifikasjonskravet ut 2026. Samisk høgskole fikk ikke midler til å starte opp en tolkeutdanning, og Sametinget er bekymret for hvordan man skal få utdannet nok kvalifiserte tolker innen 1. januar 2027. Det krever et stort arbeid for å rekruttere disse tolkene. Sametinget håper at tolkeutdanning prioriteres.

Konklusjon:

Statsråden tok saken til orientering.

2. FAO – FNs koalisjon for urfolks matsystemer

Sametingspresidenten orienterte. Sametinget ønsker at statsråden skal ta en aktiv rolle i arbeidet med matsystemer og matsikkerhet. Sentrale tema er fornybare ressurser i lokale områder, helsemessige og ernæringsmessige spørsmål, og kunnskap om hvordan man tilbereder egen mat og dyktiggjør seg i eget nærmiljø. ICR er en viktig bidragsyter og samarbeidspartner.

Konklusjon:

- Sametingspresidenten trenger bistand til å samle kunnskap om matsystemer.
- Sametinget ser på muligheten til å holde et FN-møte i Sápmi. Arctic Food Summit. Dette er ønskelig innen fire år.

2. En orientering fra Sametinget og invitasjon til statsråden om å involvere seg i dette arbeidet

Sametinget ønsker å få produsert en statusrapport for Arktis:

- a. Samle kunnskap for Sápmi. Norge, Sverige og Finland
- b. Samarbeid med inuittene om en rapport om fornybare matsystemer

KDD og Sametinget har et godt samarbeid om språkteknologi. Sametinget ser for seg samme strukturen som i dette samarbeidet. ICR er allerede på disse arenaene.

Konklusjon:

- Sametingspresident inviterte statsråden til å involvere seg i arbeidet med urfolks matsystemer.

3. Fosen-saken

Sametingspresidenten orienterte. Det er et problem at ungdommer må oppleve å drive sivil ulydighet. Sametinget understreket viktigheten av tillit, med mål om å komme til et punkt der menneskerettighetsbruddet opphører. Saken må ha en progresjon. Sametinget mener det trengs en granskning av Fosen-saken og at vi må støtte de som utsettes for menneskerettsbruddet.

Sametinget orienterte om at barn og unge opplever en økning av hets i skolegården, at ungdommene som var engasjert opplever en enorm mengde hets, og at Fosen-saken har ført til en kollektiv aggresjon mot reindriftsnæringen.

Statsråden ga uttrykk for at regjeringen arbeider for en løsning der folkeretten er ivaretatt og at han håper at det snart kommer en løsning på plass.